

Cena 20 gr

GŁOS WIELKOPOLSKI

rok XII Wydanie A Poznań, niedziela/poniedziałek 1/2 VII 1956 r. Nr 156 (3855)

Premier J. Cyrankiewicz odwiedził rannych w Poznaniu

Premier J. Cyrankiewicz w towarzystwie sekretarza KC, tow. E. Gierka, dow. garnizonu gen. Sirażewskiego, gen. Kaminskiego, płk. Woltowicza odwiedził w szpitalu 31 wojskowych — oficerów, podoficerów i żołnierzy — oraz szereg osób ewidentnie rannych podczas walki ze szbrojnymi grupami dywersantów działającymi w imieniu partii i rządu za dzielna postawę i ofiarność w czasie zamieszek i zrywów rychłego powrotu do zdrowia.

Nowomianowany poseł Szwecji przybył do Warszawy

WARSZAWA (PAP) 30 czerwca wr. przybył do Warszawy nowomianowany poseł szwedyjski i minister pomocniczo Szwecji w Polsce Gunnar Reuterskiel, który na lotnisku przybył w towarzystwie szwedzkiej delegacji. W imieniu ministra pomocniczo Szwecji Reuterskiel wyraził nadzieję, że w najbliższym czasie nastąpi wzajemne wyrażenie szacunku i szacunku.

Załogi — przy swych warsztatach pracy

Poznań wrócił do normalnego życia. W dniu wczorajszym praca przebiegała normalnie. Tylko w niektórych zakładach — gdzie pracuje wielu przyjeźdźców, notowano nieco większą nieobecność na skutek trudności komunikacyjnych.

Robotnicy potępiali prowokatorów, którzy wykorzystując nieświadomość w niektórych zakładach praca z powodu trudności komunikacyjnych, doprowadzili do wystąpienia przeciwko władzy ludowej i do przesiewu krwi.

Jak wynika z przeprowadzonych rozmów, robotnicy ZISPO nie spodziewali się takiego obrotu sprawy. Sądził, że po przedstawieniu faktów, w czasie demonstracji — rozjdzie się i ani na myśl im nie przyszło, że ich wystąpienie o poprawę warunków było bodzie wykorzystywane przez prowokatorów i błędnie widzialne elementy, do napadów na smechy użyteczności państwa.

Podpisanie umowy o współpracy kulturalnej między Polską a ZSRR

WARSZAWA (PAP) W wyniku rokowań przeprowadzonych między delegacjami rządowymi Polski i Związku Radzieckiego, została podpisana w Warszawie w dniu 30 czerwca br. umowa o współpracy kulturalnej między oba kraje.

Umowa przewiduje dalsze wzajemne rozwinięcie i umocnienie więzi kulturalnych oraz naukowych między Polską a ZSRR, szeroko wymiennie doświadczeń i osiągnięć w dziedzinie nauki, szkolnictwa wyższego, oświaty, literatury, sztuk plastycznych, muzyki, teatru, filmu, prasy, radio, telewizji, sportu, turystyki i innych dziedzin.

Umowę podpisali z upoważnienia rządu PRL — minister szkolnictwa wyższego — S. Żółkiewski, z upoważnienia rządu ZSRR — minister kultury N. Michajłow.

Sidło rekordzista świata

Warszawa wywarła na mnie duże wrażenie — oświadczył Dag Hammarskjöld

Konferencja prasowa z Sekretarzem Generalnym ONZ

WARSZAWA (PAP) 30 czerwca, przebywający w Polsce Sekretarz Generalny ONZ — p. Dag Hammarskjöld wstał w Domu Dziennikarza w Warszawie w konferencji prasowej, na którą przybyli przedstawiciele prasy krajowej i zagranicznej.

W imieniu Zarządu Głównego Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich powitał sekretarza Generalnego ONZ i powitał go na imię red. Stefan Litnauer. Delikatnie, sekretarz Generalny ONZ wyraził zadowolenie z przybycia do Polski i możliwości spotkania się z dziennikarzami polskimi.

Na pytanie, dotyczące przyjazdu do Warszawy, sekretarz Generalny odpowiedział, że trudno mu przewidzieć przyszłość, tym bliżej, do gorszących zamieszek.

— U nas, w Poznańskiej Fabryce Maszyn Żniwowych praca przebiegała normalnie — poinformował nas II sekretarz Komitetu Zakładowego PZPR — Mieczysław Andrzej. — Robotnicy są zdania, że jeżeli nawet załogi ZISPO, czy Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego miałyby iść na protesty, to w naszym czasie nie sądzimy, że mogłyby się rozwinąć na drodze demonstracji.

Załogi Poznańskich Zakładów Średków Odżywczych na Główną, która podobnie, jak i załogi wielu innych odległych fabryk, zarówno w dniu tragicznych zdarzeń, jak i w piątek, nie opuściła swoich stanowisk — praca normalnie.

W „Goplanie” i Poznańskim Wydziale Papierniwa, załogi stały się do pracy w pełnym komplecie. W Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego w Poznaniu, gdzie pracuje bardzo dużo robotników zamiejscowych, zanotowano wczoraj tylko jedno opóźnienie w pracy, na skutek trudności komunikacyjnych. Te same trudności spowodowały, że nieobecność w Wielkopolskiej Fabryce Urządzeń Mechanicznych sięgała do 8 proc. Robotnicy tutaj również są zdania, że demonstracja została skierowana przez prowokatorów na zupełnie inne tory niż się spodziewali pracownicy.

Normalnie już przebiega praca w innych zakładach. (1)

Uchwała IV Kongresu ZSCh w sprawach społeczno-gospodarczych wsi

WARSZAWA (PAP) IV Kongres ZSCh, który o godzinie 10 w Warszawie w dniach 27, 28 i 29 czerwca br. podjął szereg uchwał: w sprawie społeczno-gospodarczych wsi, w sprawie prac przy kooperacji, w sprawie pracy wśród kobiet i w sprawie pracy kulturalno-oświatowej.

Poniżej podajemy omówienie uchwały w sprawach społeczno-gospodarczych wsi. W wstępie uchwała podsumowała dotychczasowy działalność ZSCh w rozwoju gospodarczym wsi, podkreślając osiągnięcia i błędy w tej dziedzinie oraz wytyczając kierunki pracy gospodarczo-społecznej.

Odpowiadając przedstawicielowi „Trybuny Ludu”, Sekretarz Generalny ONZ stwierdził z zadowoleniem, że funkcje Komitetu Rozbrojeniowego przesyłał już być może formułami. Komisja wycofała na ten dyskusji rzeczowych. Wpłynęło na to dodatkowo indywidualne obrady Podkomitetu Rozbrojeniowego. Korespondent londyński „Daily Worker” zadał Sekretarzowi Generalnemu ONZ pytanie na temat jego kontaktów z Chinami Ludowymi. P. Hammarskjöld odpowiedział, że w tej chwili nie ma spraw, wymagających oficjalnej dyskusji. Natomiast kontakty osobiste nadal utrzymuje on z prezydentem Zhou En-lajem.

W odpowiedzi przedstawicielowi „Trybuny Wolności”, Sekretarz Generalny ONZ omówił swe wrażenia z pobytu w naszym kraju. Stwierdził, że jego krótki pobyt w Warszawie odżył na nim wyprzedzone wrażenie, zwłaszcza jeśli chodzi o czystość i dbałość o czystość. „Ważni urzędnicy i budowniczy potrzebał spróbować potrzebować społeczeństwa. Wymienie tutaj tylko dwa symbole myśli, które nim kierowały: Stadion i Słone Młot, a zwrócić uwagę na to, co się dzieje. Dodać muszę, że sama ta Warszawa wydawała mi się w każdym miejscu odpowiedzialna. Muszę jeszcze wspomnieć o trzech symbolach — o pomniku żołnierzy Getta, który widzę się z tymi żołnierzami wesołymi.

Pytanie, dotyczące Międzynarodowej Agencji Atomowej i możliwości udziału w jej pracach Chin Ludowych, zadał przedstawiciel „Złota Warszawy”. W odpowiedzi, sekretarz Generalny ONZ odpowiedział, że konferencja ta jest agencją swobodną i w ramach statutu agencji, ONZ nie ma wpływu na agencję. ONZ nie ma wpływu na agencję. ONZ nie ma wpływu na agencję. ONZ nie ma wpływu na agencję.

Nowe rekordy na MTP

Zakupiliśmy wiele artykułów powszechnego użytku

Już są 300 mln. rubli po stronie eksportu i na około 33 mln. rubli w imporcie opiewają transakcje zawarte przez polskie centrale handlu zewnętrznego na MTP. Wszystko wskazuje na to, że do chwili zamknięcia Targów obrót w tym zakresie wzrośnie.

W dniu wczorajszym padły nowe rekordy w polskiej centrali „CENTROZAR”, która sprzedała Chinom różne wyroby włókiennicze o wartości 23 mln. rubli. Szczęśliwie z tą umową wystąpił do Chin biuro.

Magazyny ryżowe dla Burmy

W dniu 30 czerwca br. Huta Imielna opłaciła dalszy transport magazynów ryżowych, wykonanych przez zakłady krajowe na zamówienie Burmy. Nowy transport liczy 35 magazynów.

Ważną uchwałę kierowniczą, partii i rządu, dotyczącą głębokawej klasyfikacji krajów na stopień skale przemysłowych, zwróciła uwagę na realizację tych uchwał.

Za zasadniczą sprawę demokratyzacji naszego życia Kongres uważa umocnienie rad narodowych. Omawiając rolę spółdzielni emerytalnych, Kongres wyraża im. przekonanie, że istnieje ko-

niektóre 300 ton, różnorodnych blach, 100 ton cyny, ponad 1300 ton akcesoriów kolejowych i 8000 ton innych wyrobów walcowanych.

W „Centrozar” odejście również 300 ton surowca do Związku 1000 ton blachy i innego blacha do NRD oraz 15 ton żelaza do Brunei. Z drugiej strony, „Centrozar” zakupił w Indjach dla przemysłu chemicznego 30 000 ton rudy żelaznej i 10 000 ton rudy w NRE.

W centrali „MINKO” podpisano właśnie umowę o sprzedaży 34 tys. ton cementu, a w chwili potem doszło między nowe kontakty. Wśród zakupów porcelany i porcelany. Do Grecji odesła kryształ. W austriackich miastach będzie realizowany nasz faktur handlowy.

W celu usprawnienia międzynarodowej centrali „MOTO-IMPORT” zakupili na Węgrzech 35 autobusów, sprzedając równocześnie do tego kraju 100 samochodów „Warszawa”.

Dotkli transakcjom podpisany przez centralę „DAL” otrzymany w zamian za dostawy tkanin kawalczykowskich, od władz. Premier Cyrankiewicz wita się z rodzinami poległych ofiar, składa im wyrazy współczucia.

W związku i skupienia tegorocznej rodziny i najbliższych rodzin zmarłych na stłokach poznańskiej Cytadeli, (p)

Wezwanie

Wyraża się wszystkim osobom, które w dniu 23 czerwca weszły w nielegalne posiadanie broni, bądź amunicji, bądź

Pogrzeb ofiar zająć poznańskich

W sobotę, dnia 30 czerwca na cmentarzach Poznania odbyły się uroczystości pogrzebowe ofiar poległych w czasie krwawych zająć, wyników z fałszywych pro-

Pogrzeb ofiar zająć poznańskich. W tle: Józef Kwiatkiewicz, sekretarz Frontu Narodowego.

Na moment przed złożeniem do grobu. Fot. (1) i (2) J. K.

partii i rządu z Premierem Józefem Cyrankiewiczem, sekretarzem KC PZPR Edwardem Gierkiem, oraz przewodniczącym ONZ Kłosewiczem na czele, członkami egzekutywu KW i KM PZPR, Prezydium WRN i MRN, Wojewódzkiego i Miejskiego Komitetu Frontu Narodowego, przedstawicieli Wojska, stronnictwa politycznych, organizacji społecznych i zakładów pracy.

Nad trumunami trąbiłymi poległych duchowieństwo odprawiało msze. W imieniu kierownictwa partii i rządu na Cmentarzu na Cydadeli przemówił sekretarz KC PZPR Edward Gierka (tekst przemówienia podajemy na str. 2). Poległych pożegnał również przewodniczący WKFN prof. Józef Kwiatkiewicz. Na innych cmentarzach przemówienia wygłosili przedstawiciele Prezydium MRN i Miejskiego Komitetu Frontu Narodowego w Poznaniu. Trumny poległych na posterunku udekorowane zostały nadanymi piśmielnictwem.

W chwili potem odbyła się dekorowanie pomników poległych. Przy dźwiękach patriotycznego marsza żałobnego kolejno zakrywa się trumny porucznika KAZIMIERZA GRAJĄ, chorążego BOGDANA FRANKOWSKIEGO, Sposobu w moście WŁADYSŁAW KACZMAREK, FRANCISZEK LIPSKI, WALENTY CIESLIK, WACŁAW TOMA, MARIAN KUBIAK.

JUNIKOWO

Za trzecim jedynym spadającym matka staruszka. On był jej nadzieją. Student polski CZESŁAW MŁADY, SRI pisał od chwili wyjazdu w tłum przez rozszerzonego budynek. Bezsens tej śmierci wywołuje się z uczuć i miłości obywateli — przywołując umocnienie pogrzebu, Koledzy-studencki uśmiech. Na tenże wyprawy jest plebiscyt. Ktoś potrzebował być to śmierć przyszłego polityka.

Wielkie na sformułowanych grobach zakwitła wieńce — od najbliższych, od władz. Premier Cyrankiewicz wita się z rodzinami poległych ofiar, składa im wyrazy współczucia.

W związku i skupienia tegorocznej rodziny i najbliższych rodzin zmarłych na stłokach poznańskiej Cytadeli, (p)

Lista ofiar Poznańskiego Czerwca 1956 roku

Lp.	Nazwisko i imię	Wiek	Przyczyna zgonu	Zawód
1.	Bentke Roman	18	Rana postrzałowa czaszki i mózgu	
2.	Błażej Henryk	16	Rana postrzałowa uda i prawego podudzia	
3.	Boroń Sylwester	25	Rana postrzałowa okolic prawego obojczyka	
4.	Braun Zdzisław	26	Rana postrzałowa klatki piersiowej prawej	
5.	Cieślik Walenty	20	Rana postrzałowa w prawej połowie klatki piersiowej	
6.	Czekaj Jakub	21	Postrzał brzucha	Żołnierz KBW
7.	Dąbrowicz Michał	23	Rana postrzałowa głowy	
8.	Dutkiewicz Kazimierz	17	Rana postrzałowa głowy, przestrzał czaszko-wo-mózgowy	
9.	Falasa Bronisław	22	Postrzał	Żołnierz WP
10.	Ficek Ryszard	21	Postrzał, rana szarpana ramienia, postrzał rzepki	Żołnierz WP
11.	Franke Tadeusz	31	Postrzał	
12.	Frankowski Bogdan	22	Postrzał w głowę	Funkcjonariusz UB
13.	Gliński Andrzej	15	Postrzał twarzowo-czaszkowy	
14.	Graja Kazimierz	31	Postrzał w głowę	Funkcjonariusz UB
15.	Grześkowiak Henryk	24	Postrzał	
16.	Hoppe Andrzej	18	Rana postrzałowa klatki piersiowej lewej	
17.	Izdebný Zygmunt	26	Pobicie	Funkcjonariusz UB
18.	Jackowski Czesław	41	Złamanie postrzałowe miednicy, ropień płuca lewego	
19.	Janczewski Zbigniew	20	Rana postrzałowa okolicy łopatki lewej	
20.	Jankowiak Jerzy	16	Postrzał czaszkowo-mózgowy	
21.	Jankowski Roman	43	Rana postrzałowa klatki piersiowej, krwotok	
22.	Joachimów Zbigniew	28	Rana postrzałowa klatki piersiowej	
23.	Kaczmarek Władysław	26	Rana postrzałowa głowy	
24.	Kapitan Seweryn	18	Rana postrzałowa głowy, przestrzał czaszko-wo-mózgowy	
25.	Kliche Zenon	17	Postrzał	
26.	Klój Leon	16	Rozjechany przez czołg	
27.	Kłós Czesław	46	Rana postrzałowa w pierś	
28.	Kołodon Stanisław	24	Rana postrzałowa głowy, naruszenia (wypadnięcie) tkanki mózgowej	
29.	Kowalczyk Jan	39	Rana postrzałowa klatki piersiowej	
30.	Krystek Franciszek	31	Stan po urazie kręgosłupa z uszkodzeniami rdzenia kręgowego; porażenie kończyn dolnych	Funkcjonariusz MO
31.	Kubiak Marian	19	Rana postrzałowa brzucha (wypadnięcie trzewi), rana postrzałowa okolic łokcia, liczne rany jelit	

Lp.	Nazwisko i imię	Wiek	Przyczyna zgonu	Zawód
32.	Kuźnicki Wiesław	16	Postrzał w serce	
33.	Lipski Franciszek	53	Rana postrzałowa brzucha	
34.	Makowski Roman	28	Postrzał	
35.	Matwiejczuk Mikołaj	25	Postrzał	
36.	Milanowski Czesław	26	Rany postrzałowe brzucha, uszkodzenie wątroby i jelita grubego	
37.	Niemczewski Feliks	45	Rana postrzałowa brzucha	
38.	Niemczyk Jan	49	Rana postrzałowa brzucha	
39.	Nowak Bogdan	19	Postrzałowe złamanie uda lewego	
40.	Nowicki Henryk	15	Postrzał	
41.	Ochocki Leon	45	Rana postrzałowa klatki piersiowej lewej	
42.	Piskorski Zdzisław	58	Postrzał klatki piersiowej i przedramienia, postrzał śródpiersia	
43.	Porolniczak Józef	28	Postrzał klatki piersiowej, przerwanie tętnicy głównej, rana postrzałowa klatki piersiowej	
44.	Przybylski Jerzy	29	Postrzał	
45.	Pudys Józef	25	Rana postrzałowa brzucha, uszkodzenie śledziony	
46.	Raś Leszek	26	Rana postrzałowa lewego podudzia	
47.	Rau Alfred	16	Rana postrzałowa czaszki	
48.	Sępkowski Marian	28	Rana postrzałowa głowy	Żołnierz WP
49.	Sikora Ireneusz	16	Postrzał czaszkowo-mózgowy	
50.	Sobalak Marian	32	Rana postrzałowa klatki piersiowej lewej i okolicy lędźwiowej prawej	
51.	Strzałkowski Roman	13	Rana postrzałowa klatki piersiowej lewej	
52.	Styperek Andrzej	26	Postrzał w kręgosłup w wieku 19 lat; zmarł w 1964 r. w wyniku następstw postrzału podczas Poznańskiego Czerwca '56	
53.	Toma Waclaw	29	Przestrzał czaszkowo-mózgowy	
54.	Wasylik Paweł	47	Rana postrzałowa głowy	
55.	Wieczorek Kazimierz	25	Rana drążąca czaszki	
56.	Witkiewicz Jan	35	Rana postrzałowa głowy i klatki piersiowej	
57.	Wojewódzki Feliks	18	Rana postrzałowa brzucha	
58.	Wysocki Mieczysław	24	Dwie rany postrzałowe klatki piersiowej	

Lista ofiar śmiertelnych Poznańskiego Czerwca 1956 r. (oprac. na podst. *Poznański Czerwiec '56*, dodatek do miesięcznika „Pamięć.pl” 2016 oraz ustaleń prokuratora IPN).

1

<p>Madam, Poznań, Norwida 7. 11869g</p> <p>Maszynę do szycia „Singer” sprzedam. Poznań, Grunwaldz ka 17 m. 5. 11871g</p>	<p>Fortepian „Bechstein” sprze- dam. Jan Zadroga, Kalisz Boh. Stalingradu 15 m. 2. 21894p</p>	<p>komfortowy chni i łązie mniejszy w domość: Po Krzyżanowsk</p>	
<p>ano zmarł nagłe iewicz klej Rady Naro- Z. P. P. i S. arnego pracowni- ek dnia 2 lipca jętyckiego. ej w Poznaniu i S. R2196</p>	<p>†</p> <p>Dnia 28 czerwca 1956 zginął śmiercią tragiczną nasz najukochańszy, jedyny syn, w wieku lat 13, śp.</p> <p>Roman Strzałkowski</p> <p>absolwent Państw. Szkoły Muzycznej im. Krupiańskiego</p> <p>Pogrzeb odbędzie się dnia 2 lipca br. o godz. 8 z kaplicy na cmentarzu na Junikowie Msza św. żałobna zostanie odprawiona dnia 2 lipca o godz. 8 w kościele św. Wojciecha.</p> <p>Pogrążeni w ale, tulonym smutku RODZICE Poznań, ul. Kościuszki 104. 11872g</p>		<p>Poważny pa kojny, kul pokoju ume tualnie ze sierpnia wienia Ofer Świerczewsk 11698g.</p> <p>Dwa pokoje dzielne (Tra na podobne Biuro Ogłō skiego 3 dl</p> <p>Nieru</p> <p>Kupię dor do wykońc zł Pośredni ferty Biuro czewskiego</p>

2

3

1. Nekrolog najmłodszej ofiary Czerwca '56, 13-letniego Romka Strzałkowskiego, opublikowany w „Głosie Wielkopolskim”, 1-2 VII 1956.

2. Romek Strzałkowski (Wielkopolskie Muzeum Niepodległości).

3. Tablica upamiętniająca Romka Strzałkowskiego na ścianie kamienicy u zbiegu ulic jego imienia oraz Jana Henryka Dąbrowskiego w Poznaniu (fot. Marta Szczesiak-Ślusarek).

1

2

1. Konduktorki Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Poznaniu na czele pochodu. Od lewej: Stanisława Sobańska i Helena Przybyłek (AIPN).

2. Stanisława Sobańska, obok dokument WUBP w Poznaniu „Postanowienie o postawieniu zarzutów” (zdjęcie z wystawy IPN „Cena odwagi”).

" ZAKŁADY PRACY " *3. Czerw.*
 Dnia *11.7.*.....1956r.

P O S T A N O W I E N I E

o przedstawieniu zarzutów

Poznań, dnia *11* lipca 1956r.

Oficer Śledczy Komitetu do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie mjr. Zajac Józef rozpatrzywszy materiały w sprawie:

SOBAŃSKIEJ STANISŁAWY c. Antoniego i Stanisławy zd. Misgalskiej ur. 15. II. 1938r. w Konarszewie pow. Poznań, obywat. PRL., narodowości polskiej, pochodzenia robotniczego, panny, nie karanej ze słów, zam. w Poznaniu przy ul. Grudzieńsko Nr. 54/58

u s t a l i k , ż e :

Sobańska Stanisława w dniu 28 sierpnia 1956r. w Poznaniu brała udział w manifestacji w czasie której wznosiła podburzające okrzyki. Ponadto kilkakrotnie na czele tłumu manifestantów przemarszerowała przed gmachem Urzędu Bezpieczeństwa.

W związku z powyższym, na zasadzie art. 237 § 1 K.P.K.

p o s t a n o w i k :

1. Uznać czyny powyższe jako kwalifikujące się z art. 163 K.K.
2. Postanowienie niniejsze ogłosić podejrzanej Sobańskiej Stanisławie
3. Odpis niniejszego postanowienia skierować do Prokuratury Wojewódzkiej w Poznaniu.

Oficer śledczy
 (Zajac Józef -mjr.)

Postanowienie powyższe zostało mi ogłoszone dnia *11 VII*.....1956r

Sobańska Stanisława

podpis

1

2

1. „Transparent »Żadamy obniżki cen – chcemy żyć« w rękach demonstrującej młodzieży” (podpis funkcjonariusza UB). Na zdjęciu został oznaczony prawdopodobnie Tadeusz Plenzer (AIPN).
2. Transparent z żądaniem „Żadamy obniżki cen – chcemy żyć” (AIPN).

1

2

1. Transparent „Żądamy chleba” niosą (od lewej): Stanisław Tomalak Zbigniew Błaszyk, Janusz Kulas (AIPN).
2. Demonstranci z transparentem na moście Uniwersyteckim (AIPN).

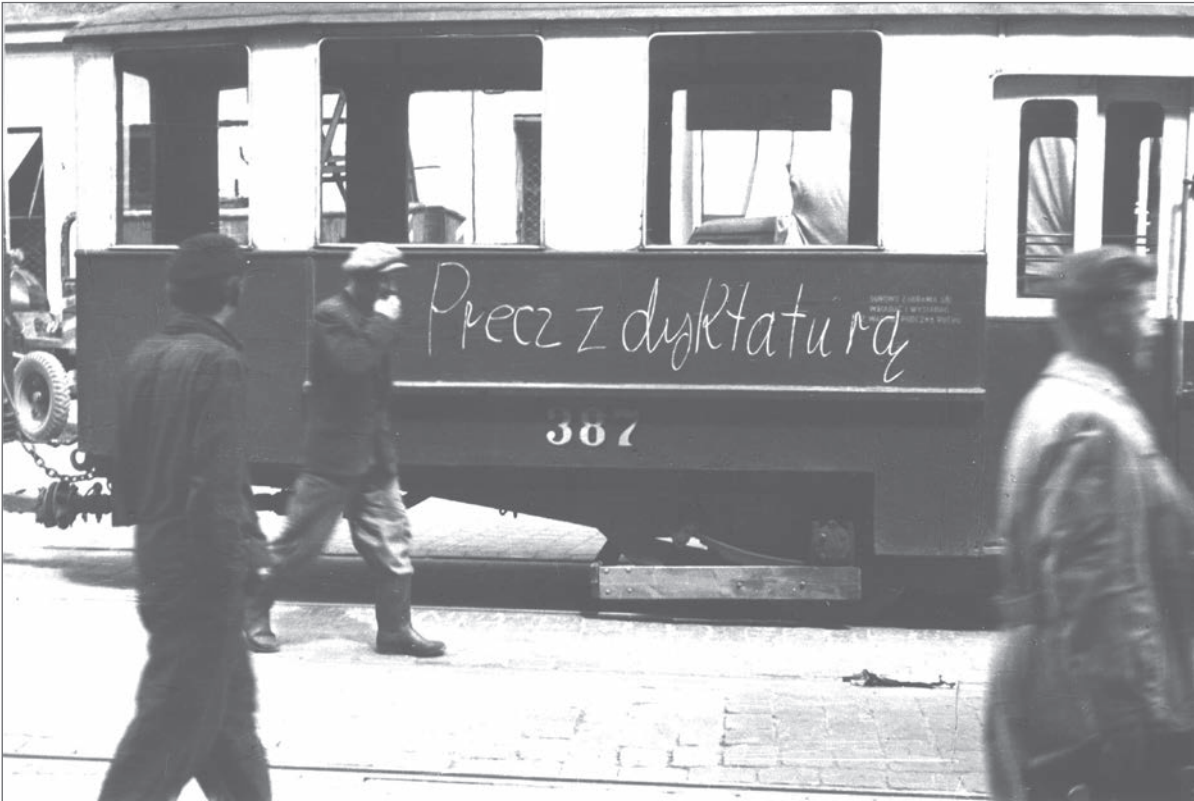

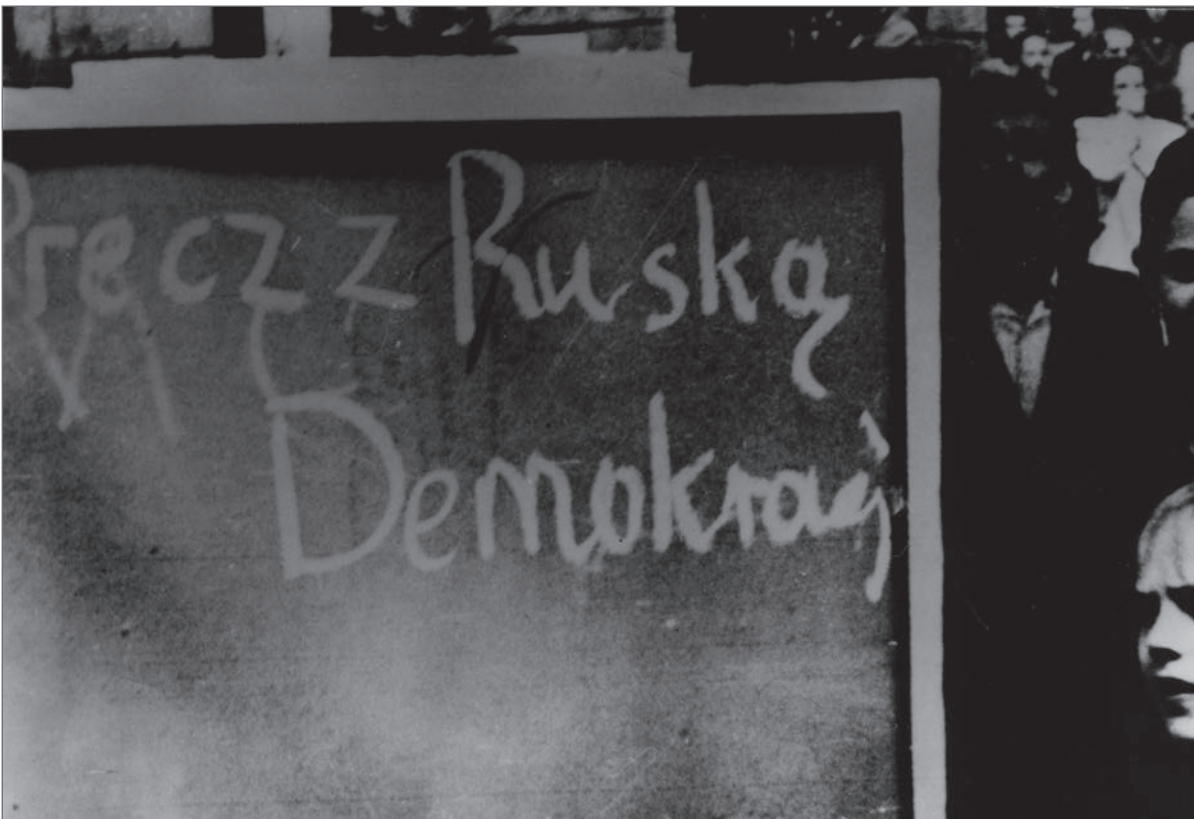

1

1. Demonstranci na tle Zamku Cesarskiego w Poznaniu, ówczesnej siedziby Prezydium Miejskiej Rady Narodowej (AIPN).

2

3

2. Hasło z żądaniem demonstrantów na tramwaju (AIPN).

3. Hasło z żądaniem demonstrantów (autor nieznan, Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956, Oddział Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości).

1

2

1. Transparent z żądaniami demonstrantów (AIPN).
2. Hasło z żądaniem wypisane na tramwaju (AIPN).

1

2

1. Demonstranci w budynku Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Wywieszono wówczas transparenty z napisem „Wolność” oraz „Chleba”. Podpis funkcjonariusza UB: „Osoby i prowokacyjne hasła w oknach gmachu” (AIPN).

2. Demonstranci na ul. Aleksandra Fredry w Poznaniu z transparentem „My chcemy chleba dla naszych dzieci”. Zdjęcia z postaciami oznaczonymi cyframi miały służyć do identyfikacji osób biorących udział w pochodzie (AIPN).

3

3. „Demonstranci zgromadzeni wokół hasła »Żądamy obniżki cen«” (podpis funkcjonariusza UB) (AIPN).

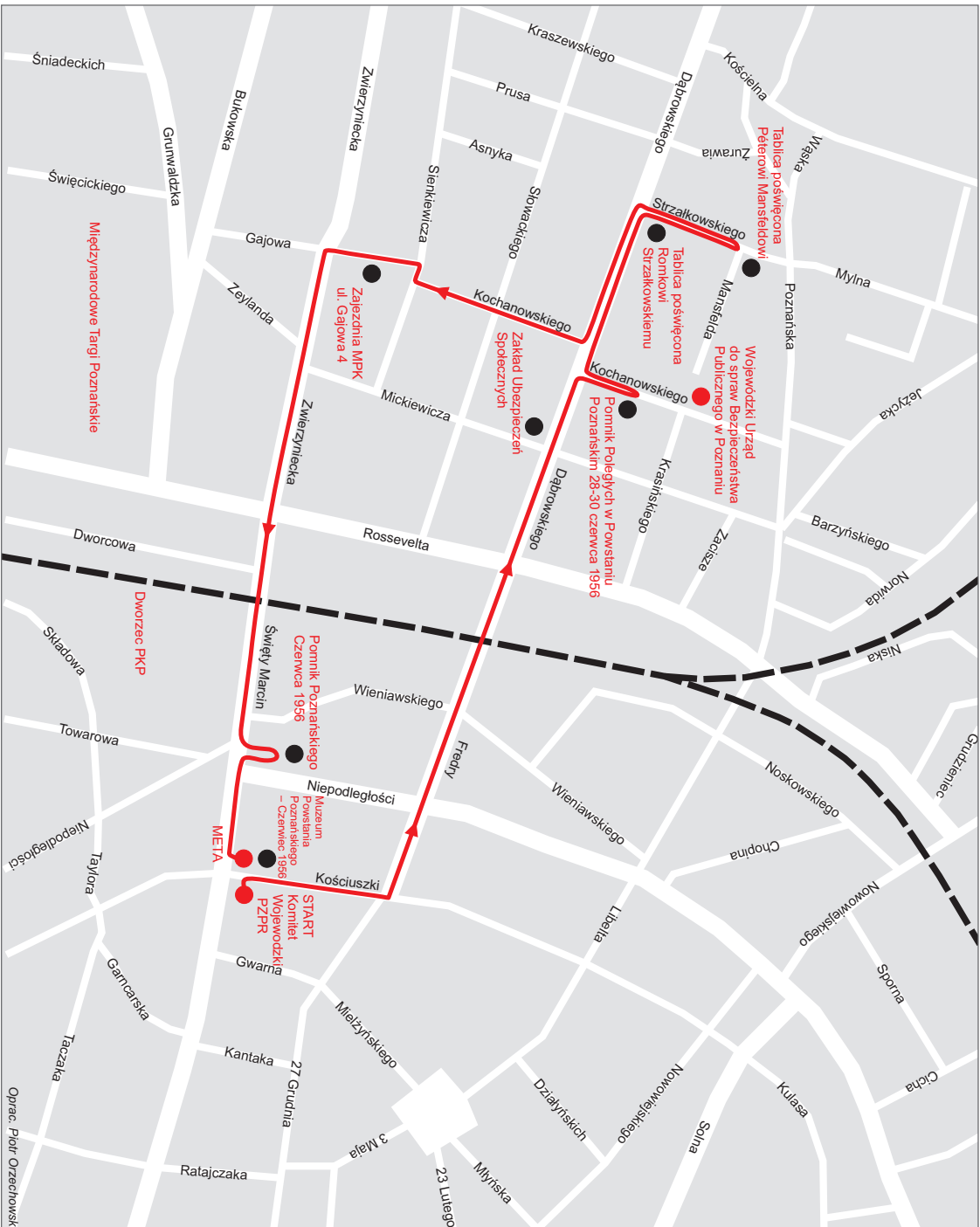

Pomnik Poznańskiego Czerwca 1956 (Poznańskie Krzyże) na placu Adama Mickiewicza w Poznaniu (fot. Witold Sobócki).

POZNAŃ – WAŻNE MIEJSCA ZWIĄZANE Z POZNAŃSKIM CZERWCEM 1956

Zaznaczona na mapie trasa stanowić pomoć w realizacji lekcji terenowej.

W numerze: L. Bądkowski - „Jak pomóc“ • J. Pachlowski - „Pierusze krok“ • J. Legut - „Tajemnica zatopionych statków“ • Fr. Fenikowski - „Trzęsienie ziemi“

ZIEMIA: MORZE

TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

Nr 24

Szczecin - Koszalin - Gdańsk, 27 października 1956 r. Cena 1,50 zł.

Rok I

KAZIMIERA HŁAKOWICZÓWNA

Rozstrzelano moje serce

rys. Guido Reck

Chciałam o kulturze napisać naprawdę inteligentnie, lecz zaczęły kule świstać i szyby dygotać i pękać. „Pochyliłam się” — jak kaže przepisy nad dziejami dwunastolecia, ale z pióra kleks czerwony zleciał i kartki ktoś krwią pozlepił.

Rym się na gromadę zwłoki, jest go dosyć... Tyle pokoleń... Lecz zbryzgano mózgiem bruk i bruk się wzdyma powoli, myśleć zaczęła, choć ledwo się dźwiga i do zapytań ośmiela — „Czemu zawsze rządzi inteligent, a do robotników się strzeła”

Niemu dotąd warknął koci łeb, splunęła granitowa kostka: „Znowuśmy się dali wziąć na lep, położono nas — jak zawsze — mostem. A ja na tym moście jak kiep do essayu oczy przysłaniam; krew nie płynie już, już tylko skrzep... Rozstrzelano moje serce w Poznaniu.

O kulturze... Próba wzniosłych syntez, artystycznych intuicji zgięcie... Ja nie mogę... Ani kwarty, ni kwinty. Rozstrzelano moje serce w Poznaniu: ni gorące ono, ni zimne, szkoda kul, szkoda teków na nie. Moje serce — wszak to tylko rymy... Rozstrzelano moje serce w Poznaniu

Poznań, 4 lipca 1956.

JERZY KARPINSKI

NO PASARAN!

Jeszcze obradowało w Warszawie Plenum Komitetu Centralnego PZPR, tyle razy na łamach dzienników i czasopism, w ustach speakeerów radiowych powtarzali się słowa: — „Cały naród z ogromną uwagą śledzi obrady kierownictwa naszej partii”. Jesli komunistki o Plenum — a las, bywało najczęściej — ukazywał się w prasie i radio po jego zakończeniu, słowa układały się w inną treść: — „Cały naród z aprobatą i z zadowoleniem przyjął do wiadomości uchwały kierownictwa partii”.

Z zasady te zdania „odogórnych central” prasowych nie zgadzały się z opinią narodu. Brzdział politycznym frazosem. Opinia i sumienie narodu, czule jak sejmograf na wszelkie próby zamazywania i łaskierowania rzeczywistości, nie mogły „przyjąć z aprobatą i z zadowoleniem” uchwał kierownictwa partii.

Opinia i sumienie narodu... Jak że często z nimi w ogóle się nie liczą. Jakże często sławiliśmy żalną dymną dla dowodności i kłamstwa. Przypomnę tylko wypadek najbardziej bolesny — „czarny czwartek” pomstański. Całe społeczeństwo polskie miało i ma o pomstańskich wypadkach wstrząsają-

cych i tragicznych, jak najbardziej jednolitą opinię. Wyraził ją w pewnym stopniu w swoim przemówieniu na VIII Plenum KC Władysław Gomułka. Tymczasem cała prasa polska w numerach z owych dni tak zmuszona była pisać: „Naród polepsza prowokatorów i dywersantów”. „Dalszymi prowokatorami należało odpowiedzieć: „Odepierzmy każdą prowokację”.

Komitet Centralny PZPR, ówczesne Biuro Polityczne, ba nawet VII Plenum KC nie odwołali pełnej prawdy wypadków pomstańskich. Narodowi przedstawiono do aprobaty zbyt spieszna i nieprecyzyjna, a co gorzej poprzeczająca uchwały KC naszej partii ocenę wypadków pomstańskich, dokonana przez Komitet Centralny KPZR. W wyniku takiej władni postawy, nie liczącej się z prawdą i nastojami mas, na ulice Pomorza wyje chały czolgi. Lufy dźbiał, szukając wyimaginowanych prowokatorów i dywersantów, „opieczanych z Oceanu”, w rzeczywistości skierowane były w ludzi manifestujących za naprawą socjalizmu, w imię socjalizmu i w interesach socjalizmu.

Cały naród po raz pierwszy od lat z prawdziwą uwagą, z najwyższym zainteresowaniem, z najgłębszą troską o rozwój i ostateczne wyniki VIII Plenum śledził obrady kierownictwa partii.

Naród powiedział w tych dniach otwarcie: — kto się nie liczy z wolą narodu, kto za nic ma sobie opinie społeczeństwa, kto nie posiada na tyle odwagi, by śmiało, „z ciwarta przybicia” przed narodem stanąć, mówić mu całą prawdę — ten musi odejść od przewodzenia narodowi.

Przed prawdą nie można uciec — powiedział z trybuny VIII Plenum Władysław Gomułka. Na ród od pierwszej chwili pojął nad czym toczy się i przeciwko czemu skierowana jest na VIII Plenum dyskusja. Przeciwko czemu i przeciwko komu. Przeciwko jakiej grupie przywódców partyjnych. Dlatego w tysiącach wieców, masówek, rezolucji, naród wypowiedział się po stronie tej grupy, która pragnie z nim jak najbardziej się związać, która nie sila, nie przy pomocy wojska i władzy bezpieczeństwa, a w ścisłej współpracy i w porozumieniu z narodem zamierza wywstać swój program i realizować swoje koncepcje polityczne. Która zdecydowała się mówić narodowi prawdę.

Przed prawdą nie można uciec. VIII Plenum (przynajmniej do chwili, w której przynęta słowa) nie szcze jej całej nie powiedziało. Nie wyjawilo dotychczas narodowi wola swego celu ostatecznej, gorzkiej wizji przyszłości KC KPZR w Polsce nie ujawnilo składu osobowego tzw. „grupy natoliniejskiej”.

Przed kilku dniami uczestniczyłem w spotkaniu członków egzekutywy szcześcińskiego KW PZPR z polskimi robotnikami, partyjnymi walk w Hiszpanii. W rozmowach

(Dokończenie na str. 7)

Od redakcji

Z przyczyn od redakcji niezależnych numer niniejszy „Ziemi i Morza” ukazuje się z opóźnieniem, za co serdecznie czytelników przeproszamy.

FELIKS FORNALCZYK

Kierunek: demokratyzacja i suwerenność

Mój gimnazjalny profesor twierdził zawsze, że przyczyną naszych kłopotów w przeszłości było położenie geograficzne Polski. W ostatnich latach inni już „profesorowie” starali się Polaków przekonać, że ten problem w ogóle nie istnieje, że o losach narodu nie decydują warunki geograficzne. Mimo to niewygodnie być groźkiem przy drodze — kto przechodzi uszczupnia. Ani to mleko, ani zdrowie. Sprawa się komplikuje, gdy wchodzi w grę, obrzę zamieszkały przez jednolitą etniczną grupę ludzi.

Ten pierwszy Lechita, który zdecydował się złożyć swój ród między Odrą, Wisłą a Bogiem nie przeczuwał zapewne, na jakie trudności narząd swoich potomków. Skoro jednak to się już stało, to różne utrudnienia i biedy tak nas przywiązały do tej ziemi, że jeśli przyjdzie gdzieś się przenieść, to Polak czyni to niechętnie i z sarkaniem. Świadomość tego bardzo nas chyba wszystkich jednoczy. Żaden z nas, jak i taki gospodarz, nie zgodzi się, aby mu boszaki sąsiedzi przesuwali granice posiadania raz w jedną stronę, raz w drugą. Obawy takie pojawiły się w Szczecinie w dniach pogotowia.

Rozstrzelano moje serce w Poznaniu do tej ziemi, że jeśli przyjdzie gdzieś się przenieść, to Polak czyni to niechętnie i z sarkaniem. Świadomość tego bardzo nas chyba wszystkich jednoczy. Żaden z nas, jak i taki gospodarz, nie zgodzi się, aby mu boszaki sąsiedzi przesuwali granice posiadania raz w jedną stronę, raz w drugą. Obawy takie pojawiły się w Szczecinie w dniach pogotowia. Rozstrzelano moje serce w Poznaniu

naszym zachodnim sąsiadem, który nie odpowiada tylko na siebie, bo jest jak gdyby jeden z nas co najmniej w trzech osobach, stanowi ciągłe zagrożenie pokoju. W związku z tym zachodzi potrzeba utrzymania na granicy zachodniej Polski znacznej ochrony wojskowej oraz pozostawania jednostek Armii Radzieckiej w pobliżu dróg tranzytowych wiodących na Zachód.

Należy zrozumieć, niepokój kierowników ZSRR, kiedy dowiadują się, że w Polsce na wiecach robotników i inteligencji ludzie domagają się wyraźnego określenia stosunków polsko - radzieckich. Nawet drobne intelektualne uwagi o przebiegu tych liczących zebrań może być zrozumiane jako dojdzie do głosu w naszym kraju osobistość wrogo nastawiona do jednostki państwa socjalistycznych. Tak jednak nie jest. Organizatorzy i uczestnicy wieców zdecydowanie odciągają się od prób prowokacji oraz demagogicznych wystąpień usiłujących stworzyć pozory bęcy antyradzieckiej. Naród popiera nowy Komitet Centralny PZPR i jego uchwały. Nasrój jest poważny, gdyż chodzi o poważną sprawę — o calok naszej Rzeczypospolitej.

Na Wybrzeżu, na Kresach Zachodnich odzwieramy kwestie polityczne prawdopodobnie bardziej osłabiane niż w Polsce Centralnej.

W ciągu jedenastu lat nie zaobserwowaliśmy zbyt wielkich wkładów inwestycyjnych w rozwój przemysłu, rolnictwa, komunikacji w województwie szczecińskim. Mieszkań-

(Dokończenie na str. 7)

1

2

3

1. *Bezpieczne schronienie władz NRD* – karykatura z satyrycznego miesięcznika „Tarantel” (www.bundesstiftung-aufarbeitung.defotos-und-dokumente-4035.html).

2. Sowiecki czołg na ulicach Berlina (Bundesarchiv, B 145 Bild-F005191-0040/Fotograf: o.Ang./CC-BY-SA 3.0).

3. Dnia 17 czerwca 1953 r. przed Bramą Brandenburską spalono sowiecką flagę (BStU, Instytut Gaucka).

1

2

1. Demonstranci z flagami przechodzą przez Bramę Brandenburską, czerwiec 1953 r. (Bundesarchiv, B 145 Bild-00203065/foto: Perlia-Archiv).

2. Powstanie ludowe 17 czerwca 1953 r. (plakat), „Der Volksaufstand des 17. Juni” (Stiftung Haus der Geschichte der Bundesrepublik Deutschland, Fundacja Dom Historii RFN).

1

1

1-2. Wystąpienia w Pilźnie w Czechosłowacji, 1953 r. (Państwowe Archiwum Okręgowe w Pilźnie, Archiwum Państwowe Powiatu Pilzno-Południe z siedzibą w Blovicach).

1

2

1. Czołgi na ulicach Poznania, czerwiec 1956 r. (autor nieznan, reprodukcja z niemieckiego tygodnika „Quick”, 14 VII 1956, nr 28).
2. Czołgi w Poznaniu w czerwcu 1956 r. (fot. Leszek Paprzycki, cyryl.poznan.pl).

3

4

3-4. Czołgi opanowane przez uczestników Poznańskiego Czerwca '56 (AIPN).

1

2

1-2. Budynek WUdsBP w Poznaniu przy ul. Kochanowskiego; ślady po próbach podpalenia i ostrzeliwaniach (AIPN).

3

4

5

3-5. Ślady walki
wewnątrz budynku
WUdsBP (AIPN).

1

2

3

1-3. Tłum na tzw. placu Stalina (obecnie plac Mickiewicza) przed Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza i Zamkiem oraz przy ul. Czerwonej Armii (obecnie św. Marcina), 28 czerwca 1956 r. Zdjęcia wykonane przez funkcjonariuszy Wojewódzkiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Publicznego w Poznaniu (AIPN).

4

5

4. Tłum na tzw. placu Stalina (obecnie plac Mickiewicza) przed Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza i Zamkiem oraz przy ul. Czerwonej Armii (obecnie św. Marcina), 28 czerwca 1956 r. Zdjęcia wykonane przez funkcjonariuszy Wojewódzkiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Publicznego w Poznaniu (AIPN).

5. Na ul. Roosevelta przylegającej do placu Stalina (AIPN).

1

2

3

1. Demonstracja przy pomniku Józefa Bema w Budapeszcie, 23 października 1956 r. (Fortepan/Faragó György).

2. Głowa Józefa Stalina ze zniszczonego pomnika na ulicach Budapesztu (Fortepan/Hofbauer Róbert).

3. Spalone książki i broszury przed księgarnią Horizon, Budapeszt, 29 października 1956 r. (Fortepan/Pest Guy).

4

5

4. Czołg zdobyty przez węgierskich rewolucjonistów (Fortepan/Franz Fink).

5. Po walkach na ulicach Budapesztu, 10 listopada 1956 r. (Fortepan/Térkép).

1

2

Aurel Baghiu (1929–2010) – jeden z czołowych aktywistów podczas protestów studenckich w Timișoarze w Rumunii w 1956 r. Za działalność opozycyjną aresztowany i skazany na 8 lat pozbawienia wolności. Z więzienia zwolniony po amnestii w 1963 r. W 1968 r. ukończył studia, uzyskując tytuł inżyniera budownictwa. Po 1990 r. członek organizacji kombatanckich. Autor wspomnień.

1. Aurel Baghiu w 1956 r. podczas aresztowania przez Securitate (rumuńską służbę bezpieczeństwa) (Archiwum Miejsca Pamięci Ofiar Komunizmu i Ruchu Oporu Sighet, Rumunia).

2. Aurel Baghiu po wyjściu z więzienia w 1963 r. (Archiwum Miejsca Pamięci Ofiar Komunizmu i Ruchu Oporu Sighet, Rumunia)

1

2

1. Uczestnicy demonstracji wdzierający się do Zamku, ówczesnej siedziby Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Poznaniu (AIPN).

2. Biała flaga wywieszona przez demonstrantów na wieży Zamku, siedziby Prezydium MRN, jako symbol poddania się władzy (AIPN).

1

1. Demonstranci na budynku siedziby Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej z biało-czerwonymi flagami. Czerwone flagi zrzucili z budynku. Na dachu rozwiesili transparent z hasłem „Śmierć zdrajcom” (AIPN).

2. Uczestnicy protestu przed wejściem do KW PZPR (AIPN).

2

3

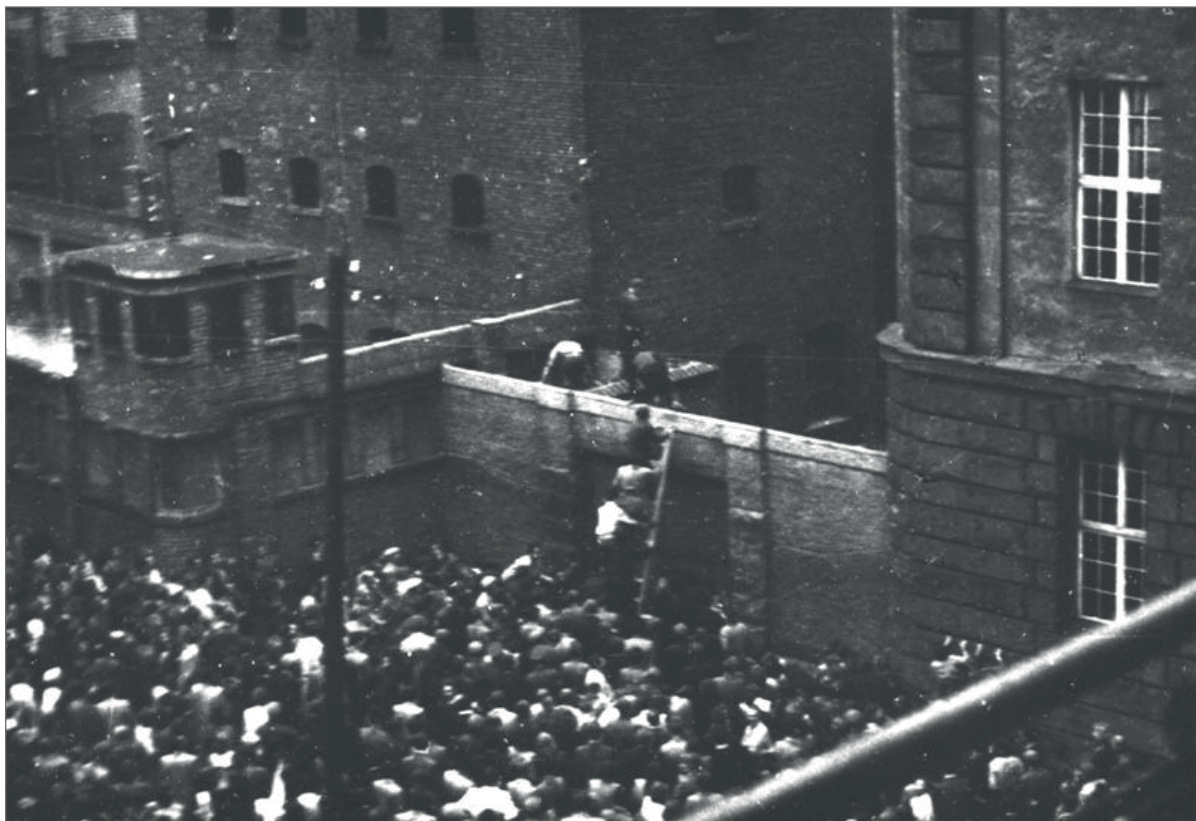

4

3. „Zdjęcia osobnika piszącego na ścianie gmachu »Mieszkanie do wynajęcia«” (podpis funkcjonariusza UB) (AIPN).

4. Hasła „Wolność” i „Chleba” zawieszono przez demonstrantów w oknie budynku KW PZPR (AIPN).

1

2

1–2. Budynki Sądu Powiatowego, Prokuratury Wojewódzkiej oraz (poniżej) Centralnego Więzienia przy ul. Młyńskiej 1 w Poznaniu, zajęte przez demonstrantów. Uwolniono więźniów, pozyskano broń, spalone zostały akta. Zdjęcie wykonane przez gościa państwa Anny i Bohdana Zembrzuskich na balkonie ich mieszkania (zbiory Marii Zembrzuskiej-Kuśmerek).

1

2

3

4

1. Górne piętro budynku u zbiegu ulic Dąbrowskiego i Mickiewicza w Poznaniu, z którego wyrzucono aparaturę zagłuszającą fale radiowe rozgłośni zachodnich (AIPN).

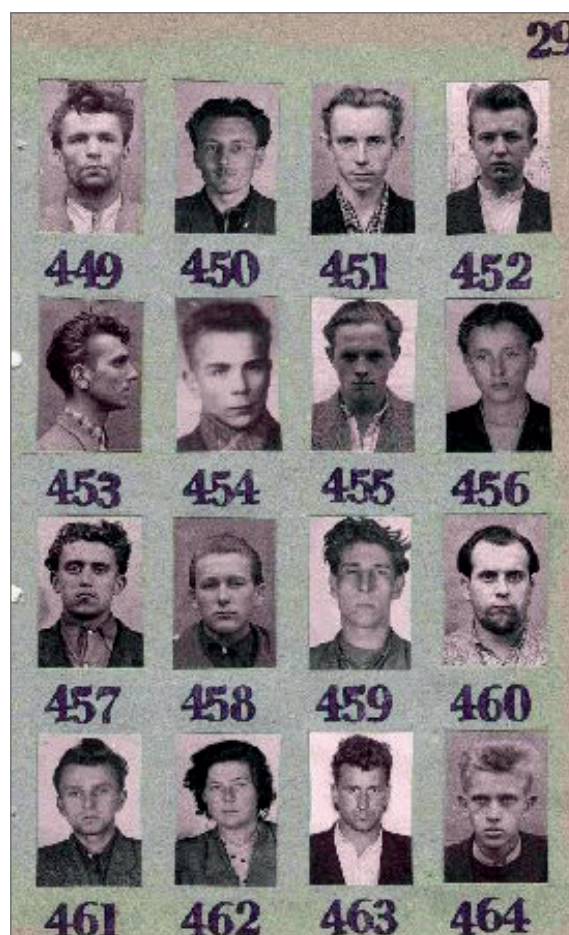
2-4. Zniszczone urządzenia zagłuszające fale radiowe zachodnich rozgłośni (AIPN).

1

2

1. Osoby zatrzymane za udział w Poznańskim Czerwcu 1956 r. (listy przykładowe):

- 257. Krzywińska Izabela, c. Bernarda
- 258. Kubiak Henryk, s. Alojzego
- 259. Kubicki Sylwester, s. Antoniego
- 260. Kucharski Andrzej, s. Jana
- 261. Kuffel Antoni, s. Wiktora
- 262. Kuik Stefan, s. Stanisława
- 263. Kukieta Andrzej, s. Alfonsa
- 264. Kulas Janusz, s. Józefa
- 265. Kulczyński Włodzimierz, s. Tadeusza
- 266. Kunowski Bernard, s. Jana
- 267. Kupczak Tadeusz, s. Józefa
- 268. Kurczewski Jan, s. Józefa
- 269. Kurczewski Mieczysław, s. Kazimierza
- 270. Kuźma Stanisław, s. Romana
- 271. Kwaśniewski Czesław, s. Leona
- 272. Kwaśniewski Roman, s. Tadeusza

2. Osoby zatrzymane za udział w Poznańskim Czerwcu 1956 r.:

- 449. Rzepa Czesław, s. Franciszka
- 450. Saczkowski Jerzy, s. Leona
- 451. Schade Antoni, s. Franciszka
- 452. Schiller Jerzy Andrzej, s. Ludwika
- 453. Schütz Jan, s. Leona
- 454. Seifert Zbigniew, s. Czesława
- 455. Selewski Mieczysław, s. Pawła
- 456. Siemnicki Edward, s. Juliana
- 457. Sierka Stefan, s. Henryka
- 458. Sikora Tadeusz, s. Ignacego
- 459. Siudziński Andrzej, s. Andrzeja
- 460. Skąła Henryk, s. Michała
- 461. Skitek Janusz, s. Jana
- 462. Skomska Stefania, [c. Leona]
- 463. Skotnicki Henryk, s. Ignacego
- 464. Skubała Stefan, s. Floriana (AIPN)

3

3. Mikołaj Pac-Pomarnacki, oskarżony w procesie dziesięciu, zeznaje przed sądem (fot. Wojciech Kondracki/PAP).
4. Proces przeciwko uczestnikom Czerwca '56 (AIPN).

4

OBSERWATOR WIELKOPOLSKI 33 1982

NSZZ "SOLIDARNOSC"

NSZZ "SOLIDARNOSC"

NSZZ "SOLIDARNOSC"

DO ROBOTNIKÓW ZAKŁADÓW im. H. CEGIELSKIEGO !!!
 DO ROBOTNIKÓW POZNAŃSKICH !!!
 DO SPOŁECZEŃSTWA POZNAŃSKIEGO !!!

wzywamy Was do oddania w 26 rocznicę Poznańskiego Czerwca hołdu pamięci poległych za:

WOLNOŚĆ - PRAWO - CHLEB

w czerwcu 1956 roku.

Wzywamy Was do oddania w tym dniu hołdu pamięci ofiar: 1968, 1970, 1976 oraz ofiar terroru wojennego.

Wzywamy Was do okazania postawy niezłomności wobec idei wypisanych w Sierpniu 1980 roku na murach Stoczni Gdańskiej, idei SOLIDARNOSCI.

Dlatego 28 czerwca:

- wywieszamy w oknach naszych domów i miejscach publicznych flagi narodowe z czarną wstążką,
- składamy kwiaty i zapalamy świece na grobach ofiar poległych 28.VI.56 /Cytadela, Cmentarz na Junikowie/,
- chwilą ciszy o godz. 12-tej czcimy pamięć poległych,
- po zakończeniu pracy udajemy się pod Pomnik Ofiar Czerwca 56 oraz pod tablice upamiętniające te wydarzenia, po złożeniu kwiatów i zapaleniu świec rozchodzimy się w milczeniu,
- starajmy się nie korzystać w tym dniu z pojazdów prywatnych oraz w miarę możliwości ze środków komunikacji miejskiej - poruszajmy się pieszo,
- weźmy udział we Mszach św. na intencję "Ofiar Czerwca 56 i innych poległych w walce o wolność i chleb", które celebrowane będą o godz. 18-tej w Kościołach poznańskich /informacje w poszczególnych parafiach/, o godz. 19-tej odbędzie się uroczysta Msza św. w Katedrze Poznańskiej,
- dnia 27.6. o godz. 22 w paśmie UKF 70-71 MHz słuchamy specjalnej audycji radiowej "Radio Solidarność" poświęconej wydarzeniom z Czerwca 56,
- bojkotujemy oficjalne obchody organizowane przez juntę partyjno-wojskową, będące wyjątkowym aktem cynizmu kontynuatorów polityki represji wobec robotników, całego narodu, morderców górników z "Wujka", Wojciecha Cieslewicza, Piotra Majchrzaka z Poznania i wielu innych!

PAMIĘTAJ!!! WZYWANIE DO MANIFESTACJI NA OKREŚLONĄ GODZINĘ JEST OKAZJĄ DO MANIPULACJI I PROWOKACJI !!!

Przedstawiciele Komisji Zakładowych NSZZ
 "Solidarność" największych zakładów pracy Poznania

Juliusz Słowacki

x x x

O! nieszczęśliwa, o! uciemiężona
 Ojczyzno moja - raz jeszcze ku tobie
 Otworzę moje krzyżowe ramiona,
 Wszakże spokojny - bo wiem, że masz w sobie
 Słońce żywota.

ES

Pomoc z Polski na rzecz potrzebującej ludności węgierskiej po inwazji sowieckiej w czasie rewolucji w 1956 r. Na zdjęciu przeładunek nadsyłanych lekarstw i żywności na samochody (fot. Wiktor Janik, PAP).

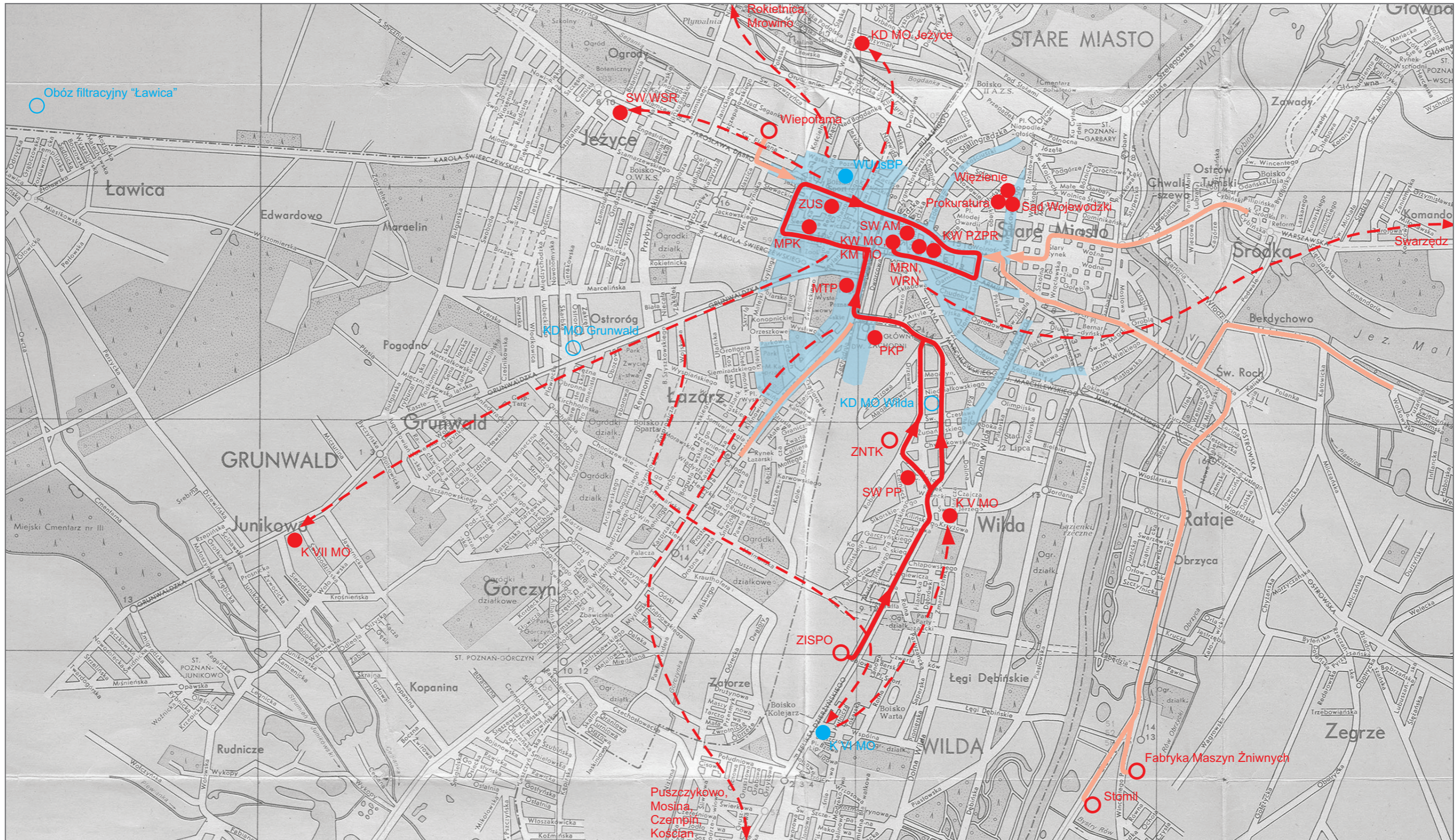

- – Trasa głównego pochodu
- – Trasy przemieszczania się demonstrantów z innych zakładów pracy
- – Najważniejsze obiekty opanowane przez manifestantów
- Najważniejsze zakłady pracy uczestniczące w proteście Poznańskiego Czerwca 1956
- – Miejsca, których nie udało się zdobyć zbrojnie robotnikom
- Orientacyjne położenie niektórych obiektów
- Rejon intensywnych działań wojska wg Edwarda Nalepy
- - - – Rajdy grup zbrojnych powstańców na instytucje posiadające broń

SW - studium wojskowe, PP - Politechnika Poznańska, WSR - Wyższa Szkoła Rolnicza, AM - Akademia Medyczna, MRN/WRN - Miejska (Wojewódzka) rada Narodowa, MPK - Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne, KW/KM/KD MO - Komenda Wojewódzka (Miejska/Dzielnicowa) Milicji Obywatelskiej, ZUS - dawna Ubezpieczalnia Społeczna, KW PZPR - Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, PKP - Polskie Koleje Państwowe, ZNTK - Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego, ZISPO - Zakłady Przemysłu Metalowego im. Stalina w Poznaniu, K MO - Komisariat Milicji Obywatelskiej, WUdsBP - Wojewódzki Urząd ds. Bezpieczeństwa Publicznego

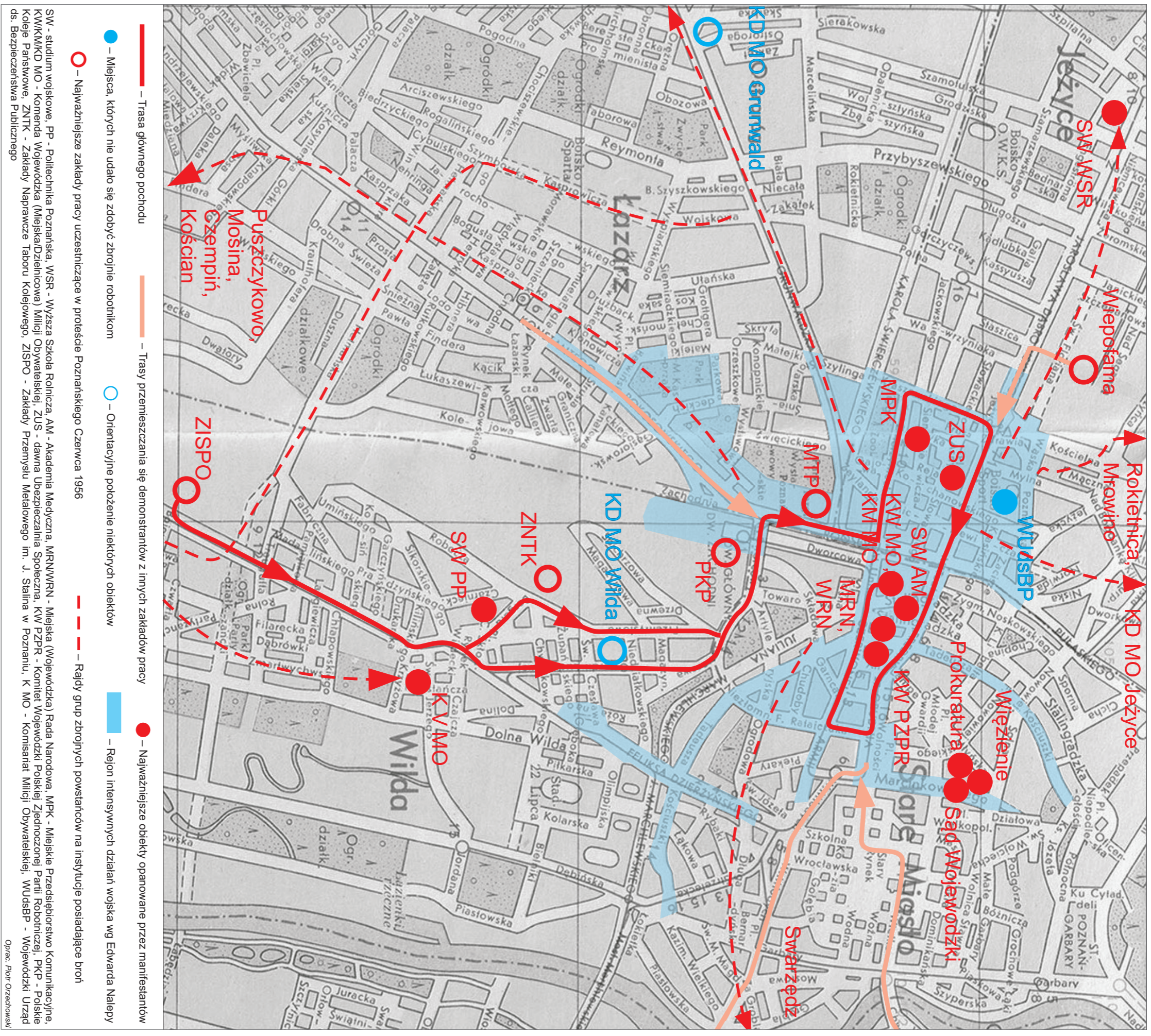
Oprac. Piotr Orzechowski

WYDARZENIA Z 28-30 CZERWCA 1956 ROKU W CENTRUM POZNANIA

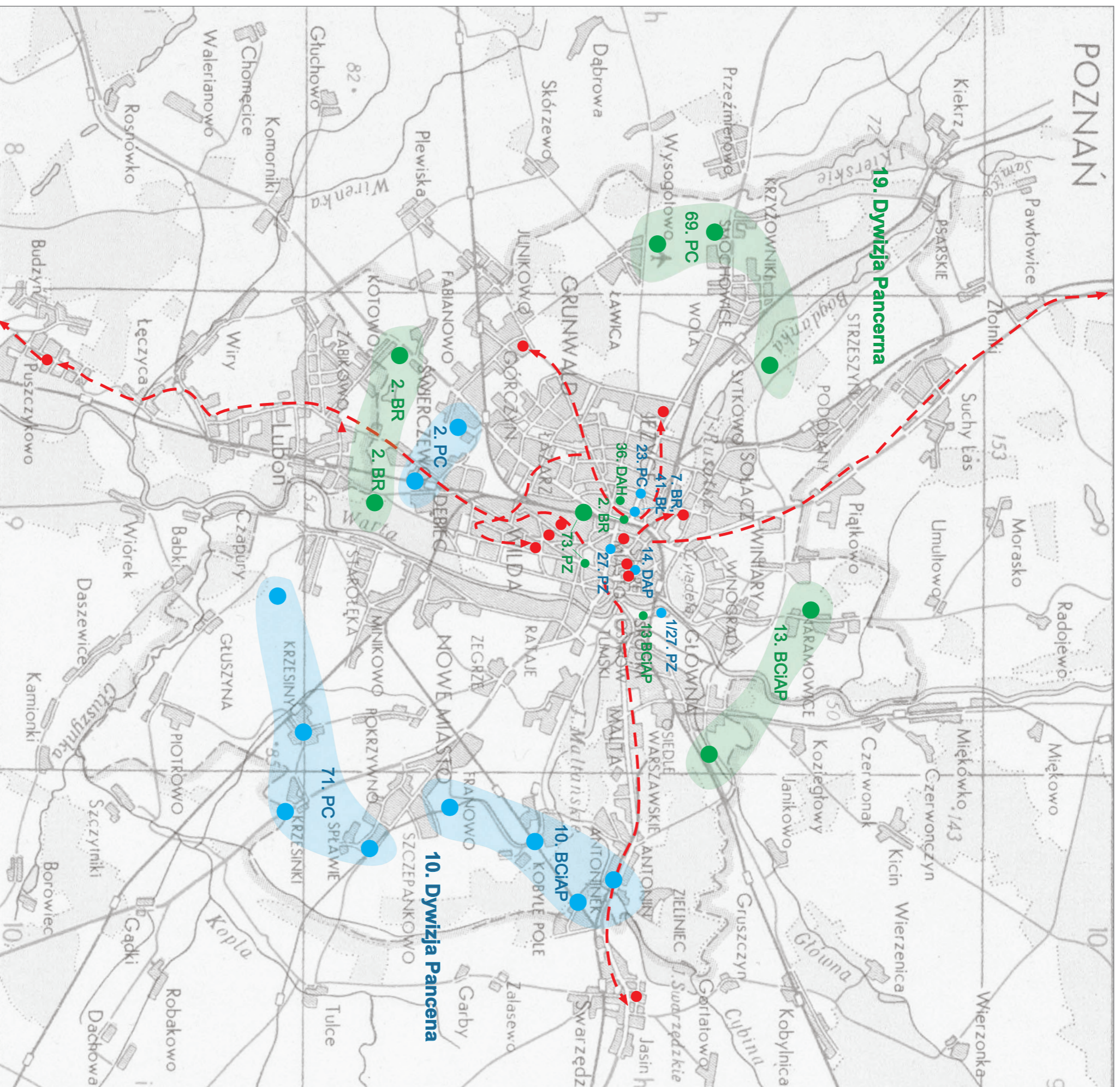
Oprac. Piotr Orzechowski/IPN, mapa podkładowa: Plan dzielnic centralnych m. Poznania, PPWK, Warszawa 1956, zbiory Archiwum Państwowego w Poznaniu.

**ROZMIESZCZENIE JEDNOSTEK 2. KORPUSU PANCERNEGO WOKÓŁ POWSTAŃCZEGO POZNANIA
ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ GRUP ZBROJNYCH ROBOTNIKÓW, 28–30 CZERWCA 1956 R.**

- 10. (Sudecka) Dywizja Pancerna:** 10. BCIAP (10. Batalion Czołgów i Artylerii Przeciwlotniczej), 71. PC (71. Pułk Czołgów), 2. PC (2. Pluton Czołgów), 23. PC (23. Pluton Czołgów), 41. Bł (41. Batalion Łączności), 27. PZ (27. Pułk Zmechanizowany), 14. DAP (14. Dywizjon Artylerii Przeciwlotniczej), 1/27 PZ (prawdopodobnie 1. Batalion Piechoty 27. Pułku Zmechanizowanego), 7. BR (7. Batalion Rozpoznawczy)

- 19. Dywizja Pancerna:** 69. PC (69. Pułk Czołgów Średnich), 13. BCIAP (13. Batalion Czołgów i Artylerii Przeciwlotniczej), 2. BR (2. Batalion Rozpoznawczy), 73. PZ (73. Pułk Zmechanizowany), 36. DAH (36. Dywizjon Artylerii Haubic)

Rys. Piotr Orzechowski

1. Odśnięcie Pomnika Poznańskiego Czerwca 1956 na placu Mickiewicza, 28 czerwca 1981 r. (fot. Jan Kołodziejcki).
2. Uczestnicy uroczystości odśnięcia Pomnika Poznańskiego Czerwca 1956 na placu Mickiewicza, 28 czerwca 1981 r. (fot. Jan Kołodziejcki).

1

2

3

3. Uczestnicy ceremonii odsłonięcia pomnika. Od lewej: Zdzisław Rozwałak – przewodniczący Zarządu Regionu Wielkopolska NSZZ „Solidarność”, Lech Wałęsa – przewodniczący Krajowej Komisji Porozumiewawczej NSZZ „Solidarność”, Anna Strzałkowska – mama najmłodszej ofiary Poznańskiego Czerwca '56, Romka Strzałkowska. Drugi od prawej: Stanisław Matyja – nieformalny przywódca Czerwca '56 (fot. Jan Kołodziejcki).

Rysunek Jerzego Hofmana *Opaczny punkt widzenia*, usunięty przez cenzurę z 9 numeru tygodnika „Wyboje”, który miał się ukazać w listopadzie 1956 r. (Archiwum Państwowe w Poznaniu).

MT 29A16

Poznań, dnia 14 czerwca 1957 roku

KOMENDA
WYDZIAŁOWA
POZNAŃSKIEGO

40/13

Ścisłe tajne
Egz.nr.....

Lp. 5-355/6004/SZ

W VI
K. Czerwinski
W. P. 1957

NOTATKA INFORMACYJNA

Dotyczy: otrzymanych informacji w związku z rocznicą zajęć w Poznaniu.

Z otrzymanych informacji drogą agenturalną i oficjalną z okresu I-go kwartału 1957 roku wynika, że na Zakładach "H.Cegielskiego" i Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego dominowały wypowiedzi odnośnie przzerwania pracy i wyjścia na ulicę w okresie trwania XXVI M.T.P. z przyczyn ekonomicznych.

Były w tym okresie również lecz sporadyczne sygnały mówiące o przygotowaniu obchodu rocznicy zajęć czerwcowych w kontekście porzucenia pracy i udania się masowo na cmentarze. Ostatnio - jak wynika z uzyskiwanych informacji - notuje się nasilenie - szczególnie na Zakładach "H.Cegielski" wypowiedzi na temat obchodzenia rocznicy nie w taki sposób jak życzy sobie Partia i Ruąd. Oceniając ogólnie uzyskane dane na temat ten, to pewne wypowiedzi idą w kierunku porzucenia pracy w dniu 28.VI.57r. udania się z wieńcami na ul. Kochanowskiego, Młyńską i pod radiostację. Poważna ilość sygnałów pochodzi od załogi Wydziału W-3 Zakładów "H.Cegielski" i można uznać ten Wydział jako punkt zapalny.

Posiadamy również sygnały, że na Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego w Poznaniu rozpowszechnia się wersje, że w dniu 28.VI.57r. zostanie zorganizowana zbiórka pracowników wspomnianego zakładu na Rynku Wildeckim celem udania się stamtąd na czele z wieńcami i orkiestrą na cmentarz. Nadmienić należy, że poważna część tych informacji jest bezosobowa mówiąca ogólnie, że załoga zakładów mają przerwać w dniu 28.VI.br. pracę i urządzić pochód z wieńcami, o tym, że załoga Zakł."H.Cegielski" ma przerwać pracę i udać się na ul. Kochanowskiego, Młyńską i pod radiostację - na ten temat mówi

Sygnatura akt IRN Pz 570/67 OBWIAD IRN Poznań
Kopię wykonano z akt IRN BU MSW II 4446

117/338

